Súd:	Krajský súd Žilina
Spisová značka:	7Co/160/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	5122208902
Dátum vydania rozhodnutia:	29. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Mária Kašíková
ECLI:	ECLI:SK:KSZA:2024:5122208902.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Márie Kašíkovej a členov senátu JUDr. Zuzany Krivdovej a JUDr. Jany Kotrčovej, v právnej veci žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX C. XXX, právne zastúpená: DPP Martaus & Partners, s.r.o., so sídlom Jána Milca 788/5, 010 01 Žilina, IČO: 51 174 227, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, so sídlom Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava, IČO: 00 156 621, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 49C/89/2022-251 zo dňa 06.06.2023, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvej inštancie mení tak, že žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni titulom nemajetkovej ujmy sumu 2.240,- Eur spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 5 % od 14.9.2021 do zaplatenia a vo zvyšku nároku titulom nemajetkovej ujmy a náhrady škody žalobu z a m i e t a .

Žiadna zo strán n e m á na náhradu trov konania právo.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu žalobkyne v celom rozsahu zamietol a žalovanému voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania nepriznal.
Vychádzal zo skutkového stavu , že Rozhodnutím o vyvlastnení pozemkov Okresného národného výboru v Čadci – odbor výstavby zo dňa 18. 04. 1969, č. j.: Výst.-570-330/1969 bolo vyvlastnené D. E. v 1 a manželke F. v 1 v prospech Reštaurácií so sídlom v G. H. E. pozemky o výmere 7 399 m2, pričom z rozhodnutia vyplýva, že za časť vyvlastnených pozemkov mala byť poskytnutá náhrada a za časť si oprávnené osoby mali podať žiadosť o pridelenie náhradných pozemkov. Proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie.
Rozhodnutím o vyvlastnení pozemkov Okresného národného výboru v Čadci – odbor výstavby a vodného hospodárstva zo dňa 17. 01. 1962, sp. zn. Výst. – 1.615-1962-330-Ku. boli D. a F. E. vyvlastnené pozemky v obci C., ktoré mali byť použité ako náhradný zdroj studne spolu o výmere 5 349 m2 za náhradu vo výške 2 139,60 Kčs. Proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie.
Žalobkyňa dňa 30.12.1992 podala na Pozemkový úrad v Čadci (vedenej pod č. 1944/92) žiadosť o vrátenie pozemkov, nachádzajúcich sa v katastrálnom území G. H. E. – C., ktorých bola spoločne so svojimi súrodencami spoluvlastníčkou, a ktoré mali byť v rokoch 1948 – 1990 vyvlastnené jej rodičom F. a D. E.. Tieto pozemky mali byť vo vlastníctve Severoslovenských vodární a kanalizácií (Vodáreň C.), Reštaurácie I. (J. F.), E. K., L. M..
O časti uplatneného nároku žalobkyne bolo rozhodnuté rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Čadci dňa 24.04.2012 tak, že žalobkyni bolo navrátené vlastníctvo k pozemku parc. č. 1976 o výmere 3773 m2, k. ú. C.. Rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 22Sp/32/2012-55 zo dňa 23.11.2012

bolo predmetné rozhodnutie potvrdené, rozsudkom Najvyššieho súdu SR pod č. k. 10Sžr/52/2013 bol rozsudok Krajského súdu v Žiline potvrdený, právoplatnosť nadobudol dňa 05.08.2013.
O časti uplatneného nároku žalobkyne evidovaným pod č. 1944/92 bolo rozhodnuté tak, že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu 2012/0014-009/11/KNM zo dňa 19.04.2012 v časti týkajúcej sa pozemkov E. K. bolo konanie zastavené, na základe späťvzatia časti nároku týkajúceho sa týchto pozemkov (podľa skutkových tvrdení žalovaného vo vyjadrení zo dňa 14. 12. 2022, ktoré zo strany žalobkyne neboli popierané, preto ich mal s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku za nesporné).
Podľa tvrdenia žalovaného vo vyjadrení zo dňa 14. 12. 2022, nebolo rozhodnuté o časti reštitučného nároku žalobkyne evidovanom pod č. 1944/92 vo vlastníctve štátnych lesov – Lesného hospodárstva I., ktoré neboli bližšie špecifikované a na pozemky vo vlastníctve Obvodného úradu dopravy a cestného hospodárstva (podľa skutkových tvrdení žalovaného vo vyjadrení zo dňa 14. 12. 2022, ktorá zo strany žalobkyne neboli popierané, preto ich mal s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku za nesporné).
Okresný úrad Žilina v oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti žalobkyne z 08.12.2020 č. OU-ZA-OO-2020/041395-007 zistil, že sťažnosť žalobkyne podaná na OÚ Žilina dňa 22.09.2020 prostredníctvom jej splnomocneného zástupcu na nečinnosť pozemkového a lesného odboru v prešetrovanej časti (t.j. tretej časti sťažnosti), t.j. časť uplatneného nároku Lesné hospodárstvo a Obvodný úrad dopravy a cestného hospodárstva je opodstatnená. V ďalšom okresný úrad uviedol, že prvú časť a druhú časť sťažnosti nie je možné prešetriť, keďže od udalostí, ktorých sa predmet týchto častí sťažností týkali prešlo viac ako päť rokov.
Žalobkyňa listom zo dňa 17.03.2021 podala u žalovaného žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným postupom, nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Žalovaný sa k žiadosti žalobkyne vyjadril oznámením zo dňa 13.09.2021, v ktorom uviedol, že po posúdení obsahu žiadosti nie je možné nárok žalobkyne uspokojiť.
Žalobkyňa svoj nárok uplatnila v súvislosti s nesprávnym úradným postupom, ktorý mal byť konštatovaný v Oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti Okresného úradu Žilina zo dňa 08.12.2020, keď o jej žiadosti zo dňa 30.12.1992 nebolo rozhodnuté v časti uplatneného nároku lesné hospodárstvo a obvodný úrad dopravy a cestného hospodárstva, evidované pod č. 1944/1992. Do času vyhlásenia rozsudku žalobkyňa nešpecifikovala, akých konkrétnych pozemkov s akými výmerami sa malo týkať konštatovanie okresného úradu o nečinnosti príslušného orgánu. Bez takýchto vstupných údajov je nemožné uplatnený nárok žalobkyne posúdiť. Nebol preukázaný žiadnym spôsobom vznik škody na strane žalobkyne, jednak z dôvodu nešpecifikácie pozemkov a ich výmery, a tiež neboli doložené žiadne podklady, ktoré by súdu umožňovali aspoň predbežne právne posúdiť, či žiadosť o vydanie pozemkov pri časti nároku žalobkyne, pri ktorej bola konštatovaná nečinnosť, bude zo strany príslušného orgánu rozhodnutá v prospech žalobkyne, pretože jedine v takom prípade by žalobkyni mohla hypoteticky vzniknúť škoda v podobe napríklad ušlého zisku, keďže pre nečinnosť príslušného orgánu by nemohla disponovať s predmetnými pozemkami. Napokon nebolo ani možné preto vykonať žalobkyňou neurčito formulovaný návrh na vykonanie znaleckého dokazovania za účelom stanovenia škody a ušlého zisku, a to ani po jeho doplnení, keď žalobkyňa na výzvu súdu uviedla, že zoznam nehnuteľností pripravuje a s následným dopytom tesne pred pojednávaním navrhovala, aby súd dožiadal žalovaného na predloženie dokumentov preukazujúcich celkovú výmeru vyvlastnených pozemkov. Údaj o celkovej výmere vyvlastnených pozemkov by vzhľadom na uvedený predpoklad, a to že nesprávny úradný postup pozostávajúci z nečinnosti príslušného orgánu možno odvodiť len z výsledku vybavovania sťažnosti v ďalšom nenapomohla získať vstupné údaje pre vykonanie relevantného znaleckého dokazovania v naznačenom smere. Preto navrhovaný dôkaz zamietol, ako aj návrhy dopytovať žalovaného a Okresný úrad Žilina k uvedenej otázke. Nebol preukázaný vznik škody na strane žalobkyne, čo napokon konštatoval aj sám právny zástupca žalobkyne vo svojej záverečnej reči, a preto chýba jeden zo základných predpokladov na priznanie tohto nároku.
V prípade nároku nemajetkovej ujmy nebola bezpečne preukázaná príčinná súvislosť medzi nekonaním príslušného orgánu o tretej časti uplatneného nároku, ktorý však doposiaľ špecifikovaný nebol, a nemajetkovou ujmou žalobkyne. Negatívne konania proti žalobkyni zo strany niektorých jej rodinných príslušníkov z dôvodu, že títo majú nesprávne informácie, resp. si nesprávne majú vykladať skutkový stav týkajúci sa predmetných reštitučných konaní, nemožno bez ďalšieho považovať za následok nečinnosti okresného úradu vo veci rozhodovania o tretej časti nároku. Ani z výpovedí žalobkyne a svedkov N. B. a A. B. nevyplynulo, že by práve nečinnosť okresného úradu pozemkového a lesného odboru mala za následok, a teda bola príčinou problémov na strane žalobkyne, na ktoré bolo

poukazované v rámci týchto výpovedí. Problémy v súvislosti s rodinou, najmä sestrami a synovcami žalobkyne, vznikali aj v súvislosti s už žalobkyni navrátenými pozemkami na základe reštitúcií. Ani predloženými listinnými dokladmi žalobkyňou, ku ktorým zároveň nebolo uvedené žiadne vysvetlenie a ani odôvodnenie, nebola preukázaná súvislosť medzi negatívnym prežívaním žalobkyne ako následok tvrdeného nesprávneho úradného postupu v súvislosti s nerozhodnutím o tzv. tretej časti uplatneného nároku žalobkyne na vrátenie vyvlastnených pozemkov. Podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu nemajetkovej ujmy nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu, upravuje zákon č. 514/2003 Z.z. a označenie rozhodujúcich skutočností znamená prezentovanie okolností, od ktorých žalobca v súdnom spore odvodzuje opodstatnenosť svojho nároku a ich označenie má aj procesnoprávne dôsledky. Poukázal na závery prijaté v uznesení Ústavného súdu SR sp.zn. I.ÚS 285/2018-18. Dospel k záveru, že nebola bezpečne preukázaná príčinná súvislosť medzi negatívnym prežívaním žalobkyne a tou skutočnosťou, že nemalo byť rozhodnuté v primeranej lehote o tretej časti ňou uplatneného reštitučného nároku. Iba samotné konštatovanie nečinnosti príslušného orgánu pri rozhodovaní o časti uplatneného nároku bez preukázania príčinnej súvislosti s nemajetkovou ujmou žalobkyne nemôže v režime zákona č. 514/2003 Z.z. obstáť ako dostatočné zdôvodnenie a preukázanie vzniku nároku na peňažné odškodnenie nemajetkovej ujmy. Zo strany žalobkyne nebol dokonca ani dostatočne tvrdený a opísaný vznik nemajetkovej ujmy, keďže opis rozhodujúcich skutočností bol založený na všeobecných konštatovaniach týkajúcich sa krívd spôsobených žalobkyni v súvislosti s vyvlastneniami majetku vo vlastníctve jej rodičov, zhoršením zdravotného stavu žalobkyne, útrapami a stratou času na jej strane, ako aj poukazovaním na mnohoročné nezhody s jej synom N. B. a jeho manželkou A. B., ktoré navyše v spore ani neboli preukázané.
O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP, keď žalovaný bol v spore úspešný v plnom rozsahu, avšak nárok na náhradu trov konania si neuplatnil.

2. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku podala odvolanie žalobkyňa z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP. V konaní bolo preukázané, že k nesprávnemu úradnému postupu skutočne došlo, čo potvrdil aj sám Okresný úrad v Žiline ešte pred podaním žaloby v oznámení zo dňa 08.12.2020. Už samotná skutočnosť dĺžky trvania rozhodovania o reštitučnom nároku je dôkazom vzniku nemajetkovej ujmy, ako aj vzniku škody, bez ohľadu na ďalšie dokazovanie v tejto veci. V nadväznosti na výpoveď žalobkyne, ako aj svedkov N. B. a A. B., má za to, že nemajetková ujma a jej príčinná súvislosť s nekonaním príslušného orgánu v tejto veci najmä týmito výpoveďami bola preukázaná. Pre každého človeka je bezpochyby neúmerne dlhé čakanie na rozhodnutie najmä psychicky náročné, vyčerpávajúce, časovo a finančne zaťažujúce a každým dňom človeku nemajetková ujma vzniká, a to práve samotným porušením práva súvisiacim s nesprávnym úradným postupom, bez ohľadu na to, ako sa navonok prejaví. Už v žalobe poukázala na českú judikatúru, podľa ktorej za najpodstatnejšie možno považovať narušenie princípu, podľa ktorého je poškodený povinný preukazovať aj vznik nemajetkovej ujmy, nakoľko ESĽP vo vzťahu ku konaniu uvedeným v článku 6 odsek 1 EÚĽP vychádza zo „silnej, ale vyvrátiteľnej domnienky“, že neprimeraná dĺžka konania znamená pre sťažovateľa morálnu ujmu a žiadne dôkazy v tomto ohľade v zásade nevyžaduje (viď Apicella proti Taliansku), nakoľko ujma vzniká samotným porušením práva. Podľa dokazovania skutkového stavu je nepochybné, že žalobkyni škoda vznikla. Opätovne poukazuje na nález Ústavného súdu ČR sp.zn. II.ÚS 141/19, v ktorom sa konštatovalo, že v prípadoch škody v dôsledku nadmernej dĺžky konania je preukazovanie príčinnej súvislosti medzi nadmernou dĺžkou konania a vznikom majetkovej ujmy, ako aj presne špecifikovanej výšky škody, náročné. To však nemôže brániť vzniku zodpovedného vzťahu. Ak preukáže a odôvodní jednotlivec, že mu vznikla škoda, avšak nie je schopný presne určiť a preukázať jej výšku, nemôžu všeobecné súdy rozhodnúť, že mu preto nebude škoda vôbec uhradená. Má za to, že napadnutým rozsudkom bola porušená práve táto zásada. Má za to, že ak človek nemôže disponovať svojím majetkom po dlhé roky v dôsledku neúmerne dlhého konania štátu, človeku touto nemožnosťou disponovania majetkom škoda, resp. ušlý zisk bezpochyby vzniká. Je nepochybné, že nemožnosťou disponovať majetkom, ktorý jej bol v časti po dlhých rokoch vrátený, ako aj majetkom, ktorý jej dodnes vrátený nebol, jej škoda vznikla a vzniká a nemožno tvrdiť opak. Navrhovaným znaleckým dokazovaním zo strany žalobkyne bolo možné dospieť k výške škody, ktorá žalobkyni vznikla, avšak súd nesprávne nevykonal tento dôkaz. Výmera pozemkov podľa jej názoru bola známa minimálne v časti, a to najmä na základe výpovedí svedkov N. B. a A. B., ako aj doloženými listinnými dôkazmi. Súd nesprávne zamietol aj jej návrh na dopyt na Okresný úrad Žilina na podanie informácií o konkretizácii jednotlivých pozemkov s ich výmerami. V časti nároku, v ktorej žalobkyne bolo rozhodnuté v jej prospech o priznaní reštitučného nároku, boli preukázané výmery pozemkov. Tieto priznané nároky boli na základe rovnakej žiadosti žalobkyne z roku 1992 a tieto skutočnosti boli preukázané a bolo potrebné sa nimi zaoberať. S tvrdením

súdu prvej inštancie, že nesprávny úradný postup mohol byť posudzovaný len vo vzťahu k uplatnenej tretej časti nároku, nemožno súhlasiť a takéto konštatovanie je v rozpore s dobrými mravmi a súd preto nesprávne právne posúdil celú vec. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Žalovaný k odvolaniu uviedol, že rozsudok považuje za správne vecne aj právne odôvodnený a plne sa s ním stotožňuje. Napriek výraznej dôkaznej núdzi žalobkyne vykonal množstvo svedeckých výpovedí navrhnutých žalobkyňou. Žalobkyni poskytol dostatok času, aby bližšie špecifikovala a preukázala tvrdenia uvedené v žalobe, čo žalobkyňa v konaní nebola schopná a poukazuje na bod 32. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Nebol preukázaný, a to žiadnym spôsobom, vznik škody na strane žalobkyne. Žalobkyňa až po prvom pojednávaní si uvedomila, že by bolo nanajvýš vhodné a potrebné predložiť znalecký posudok za účelom stanovenia škody a ušlého zisku, a napriek dodatočnej lehote zo strany súdu nebola schopná doložiť ani len zoznam nehnuteľností, ktoré by mal znalec ohodnotiť. Dokonca mala absurdnú požiadavku, aby súd túto povinnosť určil žalovanému a Okresnému úradu Žilina. Žalobkyňa sa mýli, keď tvrdí, že už samotná skutočnosť dĺžky trvania rozhodovania o reštitučnom nároku je dôkazom vzniku nemajetkovej ujmy a vzniku škody a súd túto premisu jednoznačne vyvrátil s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. I.ÚS 285/2018. Pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu, plne sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie v bode 40. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Ohľadne tvrdenej nemajetkovej ujmy žalobkyne, výpovede svedkov, ako aj ostatné navrhované dôkazy, ukazovali najmä na zlé vzťahy v rámci širšej rodiny žijúcej v susedstve žalobkyne. Žalobkyňa akoby nechcela vidieť, že nebola, nie je a zrejme ani nebude schopná preukázať vznik škody, nakoľko ju nevie žiadnym spôsobom vypočítať, pretože sama nevie, ktoré pozemky, kedy a v akom rozsahu jej ešte neboli právoplatne vrátené, prípadne jej poskytnutá primeraná náhrada. Z neznámych dôvodov si myslí, že to za ňu urobí žalovaný alebo súd. Žalobkyňa nevie, a ani nechce preukázať príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a konaním žalovaného. Odvolanie preto považuje za nedôvodné a navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť.

4. Žalobkyňa v replike nesúhlasí s tvrdením, že právny zástupca v záverečnej reči konštatoval, že nebol preukázaný vznik škody na strane žalobkyne, keď tento konštatoval, že vznik škody preukázaný je, avšak nie je preukázaná výška tejto škody. Skutočnosť, že v zápisnici z pojednávania je zaznamenané v záverečnej reči toto tvrdenie, považuje za chybu v písaní, a preto odkazuje na nahrávku z tohto pojednávania. Právny zástupca mal na mysli, že nie je preukázaná výška škody, a nie vznik škody, nakoľko konštatuje, že vznik škody je preukázaný a takéto tvrdenie by bolo nezmyselné a nelogické, v rozpore s predchádzajúcim tvrdením, preto tak namieta aj bod 36. rozsudku a považuje za nesprávny a nezodpovedajúci skutočnému stavu v priebehu konania. Zotrvala na svojom odvolacom návrhu.

5. Žalovaný v duplike nesúhlasí s vyjadrením žalobkyne v replike a poukázal na nahrávku z pojednávania, keď záverečná reč právneho zástupcu žalobkyne začína v čase 0:24:03 a končí v čase 0:25:10, z ktorej nahrávky zároveň cituje. Vyjadrenia právneho zástupcu žalobkyne sú síce protirečivé, má však za to, že súd prvej inštancie je povinný sa riadiť tým, čo právny zástupca povedal. Nie je podstatné, či sa právny zástupca pomýlil, alebo z akého dôvodu v priebehu jednej minúty poskytol dve opačné tvrdenia, ale podstatné je to, že žalobkyňa bola od začiatku v dôkaznej núdzi. Rovnako zotrval na svojom odvolacom návrhu.

6. Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala včas sporová strana proti rozsudku, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 355 ods. 1, § 359, § 362 ods. 1 CSP), po zopakovaní dokazovania na nariadenom pojednávaní, a to oboznámením sa s listinnými dôkazmi, preskúmal napadnutý rozsudok v intenciách § 379 a § 380 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

7. Zo žaloby ako aj z prednesov žalobkyne v priebehu konania nemožno mať pochybnosti, že predmetom konania bol jej nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy proti štátu uplatnený v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Citovaný zákon v ustanovení § 9 ods. 1 výslovne uvádza ako príklad nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci zbytočné prieťahy v konaní a v odseku 4 tohto ustanovenia je uzákonené, že pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu súdu spočívajúceho v porušení povinnosti v zbytočných prieťahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prieťahy a pod.. Ustanovenie § 17 ods. 1 predpokladá možnosť uspokojenia škody, a to skutočnej škody a ušlého zisku, ak osobitný predpis neustanovuje inak (v poznámke 1a odkazuje na § 35b ods. 10 zákona

Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení zákona č. 215/2007 Z.z., ktorý znie : Ak správca dane zaplatí daňovému subjektu sankčný úrok podľa odseku 7, daňovému subjektu sa uhradí náhrada škody podľa osobitného predpisu len vo výške rozdielu medzi vyčíslenou náhradou škody a zaplateným sankčným úrokom) a v § 17 ods. 2 predpokladá možnosť uspokojenia ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom vo forme zadosťučinenia (morálneho, resp. morálnej satisfakcie) spočívajúceho v konštatovaní porušenia práva na správny úradný postup, teda aj na konanie bez prieťahov pred konkrétne označeným orgánom verejnej moci. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (peňažné zadosťučinenie, resp. peňažnú satisfakciu) predpokladá uvedené ustanovenie až v prípade, keď morálne zadosťučinenie vo forme konštatovania porušenia práva nie je dostatočné. Od účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., t. j. od 1.7.2004, konštatovanie porušenia práva na konanie bez prieťahov je žalovateľným nárokom, ktorý možno uplatniť proti štátu ako jeden z právnych prostriedkov uspokojenia nemajetkovej ujmy (škody) spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Nárok na náhradu škody proti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. je občianskoprávnym nárokom a prejednanie takéhoto nároku ako aj rozhodnutie o ňom patrí do právomoci všeobecného súdu.
V preskúmavanej veci pri vybavení sťažnosti Okresným úradom Žilina boli konštatované prieťahy v konaní len v tretej časti, a to pozemkov dotýkajúcich sa lesného hospodárstva a hospodárstva dopravy, preto predmetom konania boli iba prieťahy v konaní týkajúce sa týchto pozemkov.

8. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobkyňa počas priebehu celého konania riadne neoznačila, ktorých konkrétnych pozemkov a akej výmery by sa tento nesprávny úradný postup mal dotýkať. Uvedené nevyplýva ani z oznámenia Okresného úradu Žilina, ktorým bola vybavená sťažnosť a boli konštatované prieťahy v konaní, a preto nepreukázala vznik a výšku škody. Rovnako, pokiaľ navrhovala vykonanie dokazovania znaleckým dokazovaním, uvedené nebolo možné nariadiť, nakoľko tým, že žalobkyňa nešpecifikovala, o aký druh, aká výmera a ktoré pozemky sa malo jednať, tak znalcovi nemohla byť ani stanovená úloha, aby vypočítal prípadnú škodu na týchto pozemkoch – ušlého zisku, teda, keď počas prieťahu v konaní a nerozhodnutí o žiadosti žalobkyne na vrátenie reštitučných nárokov nebolo rozhodnuté a počas tejto doby žalobkyňa nemohla s týmito pozemkami disponovať. K znaleckému dokazovaniu ešte je nutné konštatovať, že pokiaľ žalobkyňa predložila do spisu listinné doklady, a to doklady o vyvlastnení pozemkov, z ktorých by bolo zrejmé, ktoré pozemky boli vyvlastnené a v akej výmere, je nutné konštatovať, že tieto rozhodnutia o vyvlastnení sa dotýkajú pozemkov, o ktorých už bolo rozhodnuté, keď o vyvlastnených pozemkoch na základe rozhodnutia č. Výst.-1.615-1962-330-Ku. Z 17.01.1962 (č.l.230) bolo rozhodnuté rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Čadci dňa 24.04.2012 č. ObPÚ-2012/00014/010/11/KNM, ktoré bolo rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 22Sp/32/2012-55 zo dňa 23.11.2012 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR pod č. k. 10Sžr/52/2013 potvrdené, ktorým bolo rozhodnuté o navrátení pozemku parcely C-KN č. 1976 vytvorený časťou parciel E-KN č. 1821, 1900/1 z PK vložky č. XXX a o vyvlastnených pozemkoch na základe rozhodnutia č. Výst.-570-330/1969 z 18.04.2069 (č.l. 226) bolo rozhodnuté rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu 2012/0014-009/11/KNM zo dňa 19.04.2012 v časti týkajúcej sa pozemkov E. K., keď bolo konanie zastavené v súlade s § 30 ods. 1 písm. b/ zák.č. 71/67 Zb. – viď Oznámenie o výsledku prešetrenia sťažnosti strana 2/5) vychádzajúc z obsahu rozhodnutí č. 1473-003/2005 a 1473-004/2005 (č.l. 98, 101), z ktorých dôvodov sa v oznámení o vybavení sťažnosti prieťahy v konaní nekonštatovali práve v tejto časti, ale iba v časti, o ktorej doposiaľ rozhodnuté nebolo. Teda, žalobkyňa ani týmito dôkazmi nepreukázala, pri ktorých pozemkoch, aký druh a v akej výmere boli okresným úradom konštatované prieťahy v konaní, a ide preto o nesprávny úradný postup v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Dôkazné bremeno spočívalo na žalobkyni, ktorá tvrdila vznik škody pre doterajšie nerozhodnutie o jej reštitučných nárokoch, preto neobstojí jej návrh, aby špecifikáciu reštitučných pozemkov vyžiadal súd od žalovaného. Napokon žalobkyňa mala možnosť predložiť súdu súkromný znalecký posudok podľa § 209 CSP. Z uvedených dôvodov odvolací súd, ako už sám konštatoval súd prvej inštancie, nárok žalobkyne na náhradu škody zamietol a v plnom rozsahu sa stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia súdom prvej inštancie a v podstatných častiach naň odkazuje.

9. Podľa § 17 ods. 3 zák.č. 514/2003 Z.z. výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na
a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

10. Pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy, obdobne ako pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, je nevyhnutné, aby boli súčasne naplnené tri základné predpoklady, ktorými sú nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávny úradný postup, existencia nemajetkovej ujmy a kvalifikovaná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy; v prípade nemajetkovej ujmy musí byť, navyše, zrejmé, že samotné konštatovanie porušenia práva je nedostačujúce. Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd je toho názoru, že dĺžka konania, kedy nebolo rozhodnuté o žiadosti žalobkyne na vrátenie reštitučných nárokov (žiadosť podaná v roku 1992 a v čase rozhodovania Okresného úradu Žilina o sťažnosti v decembri 2020 to prestavuje 28 rokov prieťahov v konaní) žiadnym spôsobom (vyhovenie/nevyhovenie žiadosti) vznikol žalobkyni nárok na nemajetkovú ujmu. Zistené prieťahy v konaní mali za následok porušenie základného práva žalobkyne na konanie bez prieťahov a vznik nemajetkovej ujmy spočívajúcej v predĺžení konania a tým aj v predĺžení právnej neistoty, pričom príčinná súvislosť medzi prieťahmi a vznikom nemajetkovej ujmy bola zrejmá zo samotnej povahy prieťahov (ich neprimeraná dĺžka). Dĺžku konania 28 rokov nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami daného prípadu. Žalobkyňa podľa názoru odvolacieho súdu naplnila znaky priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 17 ods. 3 písm. b/ zák.č. 514/2003 Z.z. ESĽP vo svojich rozhodnutiach vychádza aj z toho, že neprimeraná dĺžka konania (v danej veci 28 rokov) znamená morálnu ujmu a žiadne dôkazy v tomto ohľade v zásade už nevyžaduje, nakoľko táto ujma vzniká samotným porušením práva. Z tohto dôvodu žalobkyňa počas celej doby bola v právnej neistote, ako bude o jej žiadosti rozhodnuté a už len uvedené zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, a to nielen v spôsobe morálnej náhrady, teda napríklad ospravedlnenia sa (čo žalovaný k dnešnému dňu neučinil), ale vzhľadom na neprimeranú dĺžku toho obdobia je potrebná aj určitá finančná náhrada tejto nemajetkovej ujmy.

11. Žalobkyňa nepreukázala naplnenie znakov vyžadujúcich ustanovením § 17 ods. 3 písm. a/, c/ a d/ zák.č. 514/2003 Z.z.. Zlé vzťahy v súvislosti s prieťahmi v tomto konaní so svojím synom a nevestou neboli preukázané, svedkovia pred súdom prvej inštancie uvedenú skutočnosť nepotvrdili, ako to vyplýva zo zápisníc o pojednávaní pred súdom prvej inštancie, kde boli vypočutí ako svedkovia. Pokiaľ žalobkyňa a aj uvedení svedkovia pred súdom prvej inštancie tvrdili, že mala zlé vzťahy s ostatnými rodinnými príslušníkmi, a to či už s jej súrodencami alebo ich právnymi nástupcami, je nutné konštatovať, že uvedené nebolo v príčinnej súvislosti s prieťahmi v konaní vo vybavovaní žiadosti žalobkyne o reštitučných nárokoch, ale uvedené bolo z dôvodu, že žalobkyňa nepožiadala o navrátenie reštitučných nárokov v mene všetkých právnych nástupcov po svojich rodičoch (teda aj za svojich súrodencov), ale iba v mene svojom (viď napr. odôvodnenie rozsudku Krajského súdu Žilina č.k. 29Sp/29/2011-34). Preto v tejto časti nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a nemajetkovou ujmou, ktorá by mala žalobkyni vzniknúť práve z dôvodu narušenia týchto vzťahov. Taktiež, pokiaľ žalobkyňa predkladala a tvrdila zhoršenie svojho zdravotného stavu a predložila o tom i lekárske správy, nie je možné z týchto lekárskych správ jednoznačne konštatovať, že k zhoršeniu jej zdravotného stavu došlo práve v súvislosti s týmto konaním alebo z iných dôvodov.

12. Odvolací súd považuje za nutné poukázať i na to, že žalobkyňa ani nepreukazovala a netvrdila, že určitým spôsobom i urgovala okresný úrad na vybavenie svojej žiadosti a aké kroky vykonávala, aby bola jej žiadosť vybavená skôr, okrem podanej sťažnosti v roku 2020. V oznámení o vybavení sťažnosti v roku 2020 sa konštatuje, že pôvodné konanie o žiadosti z roku 1992 bolo prerušené a žalobkyňa predložila niektoré doklady k svojej žiadosti na výzvu úradu až v roku 2014 (bližšie sa nekonštatuje aké doklady a žalovaný počas celého priebehu konania ani nešpecifikoval o aké doklady sa malo jednať). Z tohto je možné usúdiť, že i samotná žalobkyňa určitým spôsobom prispela k dĺžke konania, keď spolu so žiadosťou nepredložila všetky potrebné doklady a tieto v zmysle oznámenia niektoré predložila až v r. 2014.

13. Z rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že v prípade porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote bolo priznané primerané zadosťučinenie vo výške 3.500 € za prieťahy trvajúce 14 rokov (sp.zn. I. ÚS 481/2014 – čo činí 250,-€/rok), 3.000,-€ za prieťahy trvajúce 17 rokov (sp.zn. III. ÚS 129/2012 – čo činí 176,-€/rok), 3.000,-€ za prieťahy trvajúce 12 rokov (sp.zn. I. ÚS 445/2011 – čo činí 250,-€/rok), 3.000,-€ za prieťahy trvajúce 13 rokov (sp.zn. III. ÚS 197/2015 – čo činí 231,-€/rok), 2.000,-€ za prieťahy trvajúce 21 rokov (sp.zn. I. ÚS 321/08 – čo činí 95,-€/rok), 1.500,-

€ za prieťahy trvajúce 16 rokov (sp.zn. III. ÚS 320/2010 – čo činí 187,50 €/rok), 1.000,-€ za prieťahy trvajúce 10 rokov (sp.zn. III. ÚS 430/2015 – čo činí 100,-€/rok).

14. Z dôvodu, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch má byť adekvátna ujme poškodeného, s prihliadnutím na osobu žalobkyne, ako poškodenej, jej vek, charakter konania, dĺžky konania, ako aj správania žalobkyne, za ktorých došlo k prieťahom konania (§ 17 ods. 3 písm. b/ zák.č. 514/2003 Z.z.) a zároveň bez preukázania zhoršovania zdravotného stavu žalobkyne, zlých vzťahov so synom, nevestou a so svojimi súrodencami, prípadne ich právnymi nástupcami v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom (§ 17 ods. 3 písm. a/, c/ a d/ zák.č. 514/2003 Z.z. bola odvolacím súdom ustálená primeraná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch 2.240,-€) aj s prihliadnutím na vyššie citovanú rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR.

15. Podľa § 16 ods. 4 zák.č. 514/2003 Z.z. ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

16. Žalovaný listom zo dňa 13.09.2021 oznámil žalovanej zamietnutie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Preto odvolací súd v súlade so žalobou, § 16 ods. 4 zák.č. 514/2003 Z.z., § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka zaviazal žalovaného k úhrade úroku zo omeškania zo sumy 2.240,-€ od 14.9.2021 do zaplatenia vo výške 5% ročne.

17. Vzhľadom na uvedené odvolací súd po zopakovaní dokazovania oboznámením listinných dôkazov v zmysle § 388 CSP napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 2.240,-€ a vo zvyšnej časti uplatneného nároku nemajetkovej ujmy a náhrady škody ako nedôvodnú žalobu zamietol.

18. O trovách konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 a 2 CSP, aplikujúc ust. § 255 ods. 1 a 2 CSP. Určenie výšky nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. V Náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 475/2018 zo 4. februára 2021 bolo vyslovené, že „zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne celkom odchýliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 Civilného sporového poriadku súdom nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky“. V preskúmavanej veci žalobkyňa mala úspech, pokiaľ ide o základ nároku v nemajetkovej ujme a výška tejto nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Žalovaný mal úspech v prípade zamietnutia nároku na náhradu škody. Preto dospel k záveru, že každý z účastníkov mal v úspech v konaní 50%, a vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (§ 255 ods. 2 CSP).

19. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.
(§ 420 CSP)
Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)
Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)
Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.
Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)
Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)